

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 8 marca 2024 r.

ZP-NKWR.431.2.5.2024.PSZ

Pani
Beata Krzesińska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Oleśnicy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 7 – 9 lutego 2024 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), kontrolerzy Piotr Szafarowicz główny specjalista i Jacek Sujka inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy przy ul. Słowackiego 10, zwanym dalej „PCPR” lub „Centrum”. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 19 grudnia 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2024 r.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności PCPR w zakresie szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi, w okresie od dnia 1 lutego 2023 r. do dnia kontroli, tj. 7 lutego 2024 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Centrum pełniła Pani Beata Krzesińska odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa. Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod numerem 23.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, ankiety z działalności PCPR w okresie objętym kontrolą,

wyjaśnień dyrektora Centrum oraz dokumentacji dotyczącej kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Ilekcio w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie” należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720 z późn. zm.).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oleśnickim. Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, w Centrum został utworzony „Zespół do spraw pieczy zastępczej”, którego organizację i zadania określono w § 21 załącznika do uchwały nr 39/2017 Zarządu Powiatu Oleśnickiego z dnia 6 kwietnia 2017 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu organizacyjnego (*dowód: akta kontroli str. 25*).

Na podstawie informacji dyrektora PCPR zawartej w ankiecie o działalności jednostki w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka odbywał się w sposób ciągły (stały) z wykorzystaniem następujących działań i metod: rozwieszanie plakatów promujących ideę rodzicielstwa zastępczego w jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego, placówkach oświatowych, jednostkach ochrony zdrowia, organizacjach pozarządowych, umieszczanie informacji o rodzinnej pieczy zastępczej i naborze kandydatów do szkoleń na stronie internetowej i w mediach społecznościowych Centrum oraz prowadzenie rozmów przez pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z osobami zainteresowanymi pieczą zastępczą. W ocenie dyrektora Centrum były to wystarczające działania w zakresie naboru kandydatów, które w okresie objętym kontrolą pozwoliły pozyskać 10 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, z czego 8 osób przystąpiło do wymaganego szkolenia (*dowód: akta kontroli str. 19*).

Realizując obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy organizowało i prowadziło szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, z wykorzystaniem własnej kadry. W Centrum były cztery osoby posiadające uprawnienia trenerskie do prowadzenia szkoleń programem „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza 2020”. Program został zatwierdzony do stosowania decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej

Nr 15/2020/RZ z dnia 8 grudnia 2020 r. na okres 5 lat, tj. do dnia 8 grudnia 2025 r. (*dowód: akta kontroli str. 19, 38 – 41*).

W okresie pomiędzy 7 a 18 września 2023 r. osiem osób złożyło w PCPR w Oleśnicy wnioski o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Na podstawie art. 42 ust. 1 – 3 ustawy zgromadzono w aktach kandydatów dokumenty (zaświadczenia, oświadczenia, opinie) potwierdzające spełnianie wymagań formalnych, i tym samym dokonano analizy ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. W bieżących działaniach należy zwrócić szczególną uwagę, aby wszystkie dołączane przez kandydatów dokumenty były datowane po dniu złożenia wniosku o dokonanie wstępnej kwalifikacji. Należy także zadbać o rękojmię kandydatów, o której mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy. Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że wszystkie osoby otrzymały (w formie papierowej) pozytywną wstępną kwalifikację datowaną na dzień 20 września 2023 r. i ważną przez okres 2 lat. Od kandydatów posiadających pozytywną wstępną kwalifikację należało, w sytuacji wyrażenia woli w tym zakresie, odebrać wnioski o skierowanie na szkolenie. Obowiązku tego nie wykonano, gdyż w badanym okresie w Centrum wykorzystywano druk własny, na którym kandydaci wnosili jednocześnie o dokonanie wstępnej kwalifikacji, jak i o skierowanie na szkolenie. Nieprawidłowość w tym zakresie została usunięta w trakcie czynności kontrolnych. W okresie od 20 września do 12 grudnia 2023 r. kandydaci uczestniczyli w szkoleniu prowadzonym przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Sześć, spośród ośmiu osób, otrzymało zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy, świadectwa ukończenia szkolenia datowane na dzień 18 grudnia 2023 r. Na dzień kontroli dwie osoby złożyły wnioski o wydanie zaświadczeń kwalifikacyjnych i otrzymały je, pierwsza osoba w dniu 24 maja 2023 r. (po szkoleniu z 2021 r.) i druga w dniu 21 grudnia 2023 r. (po szkoleniu z 2023 r.). Zaświadczenia kwalifikacyjne potwierdzały ukończenie szkolenia, spełnienie przez kandydatów warunków z art. 42 ust. 1 – 3 ustawy oraz zawierały ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej. Dokumenty zostały wydane na druku zgodnym z wzorem określonym odpowiednio w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. i 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2052) (*dowód: akta kontroli str. 19, 20, 25, 35 – 36*).

Na podstawie informacji zawartych w ankiecie z działalności PCPR w Oleśnicy oraz zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy, w okresie objętym kontrolą, organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził działalność diagnostyczno – konsultacyjną dla osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w zakresie analizy sytuacji rodzinnej, socjalnej i bytowej kandydatów, dokonywania wstępnej

ich kwalifikacji, organizacji szkoleń i wydawania świadectw z ich ukończenia, organizacji posiedzeń komisji kwalifikacyjnej i wydawania stosownych zaświadczeń. Zatrudnieni w PCPR psycholog i pedagog udzielali także wsparcia rodzinom zastępczym zgłaszającym taką potrzebę i rodzinom zastępczym kierowanym przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zarówno w siedzibie Centrum, jak i w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Wsparcie psychologiczno – pedagogiczne realizowane było zarówno w formie spotkań indywidualnych, jak i grupowych. Dla dzieci z rodzin zastępczych specjaliści prowadzili treningi umiejętności społecznych. W okresie objętym kontrolą organizator rodzinnej pieczy zastępczej przygotował i przeprowadził: szkolenie dla kandydatów programem „PRIDE – Rodzinna piecza zastępcza 2020”, szkolenie uzupełniające dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, dla prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, szkolenie dla rodzin, które będą sprawować opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi oraz szkolenie pn. „Cyber zaburzenia – cyber uzależnienia a technologie cyfrowe i ich wpływ na rozwój emocjonalny i edukacyjny dzieci i młodzieży”. Badania pedagogiczne kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka przeprowadzał pedagog na podstawie kwestionariusza wywiadu i kwestionariusza Skali Postaw Rodzicielskich (SPR) Mieczysława Polpa, natomiast badania psychologiczne kandydatów przeprowadzano w oparciu o wywiad oraz następujące narzędzia diagnostyczne: Kwestionariusz Stylów Przywiązania (KSP) Mieczysława Polpa, Kwestionariusz Retrospektywnej Oceny Postaw Rodziców (KPR-Roc) Mieczysława Polpa oraz Dwuwymiarowy Inwentarz Inteligencji Emocjonalnej DINEMO (*dowód: akta kontroli str. 20 – 22*).

Na podstawie art. 46 ust. 5 ustawy (uchylonego na dzień kontroli) starosta oleśnicki upoważnił dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy m.in. do prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru danych osób pełniących ww. funkcje. Przedłożone w czasie kontroli oba rejestry, ze stanem na dzień 30 stycznia 2024 r., zawierały wszystkie wymagane dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy. Dane zostały również przekazane do Sądu Rejonowego w Oleśnicy, co nakazuje art. 46 ust. 4 ustawy. Zgodnie z art. 34 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2140), do upływu 3 miesięcy od dnia wskazanego

w obwieszczeniu ministra do spraw rodziny, starosta prowadzi ww. rejestry na zasadach dotychczasowych, tj. określonych w art. 46 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 26, 37, 55*).

W okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy wszczęło i przeprowadziło 63 postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na kontynuację nauki, w tym 16 postępowań przyznających pomoc finansową na kontynuację nauki, 38 postępowań zmieniających kwotę przyznanej pomocy na kontynuację nauki oraz 9 postępowań uchylających ww. pomoc finansową. Dodatkowo, PCPR wszczął i przeprowadził 12 postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na usamodzielnienie dla byłych wychowanków pieczy zastępczej oraz 10 postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na zagospodarowanie. Na podstawie losowo wybranych akt spośród wyżej wymienionych postępowań administracyjnych dokonano oceny ich prawidłowości i legalności oraz stwierdzono, co następuje:

- 1) Wszystkie badane postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na kontynuację nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie zostały wszczęte na wniosek strony, będącej pełnoletnim usamodzielnianym wychowankiem pieczy zastępczej;
- 2) W aktach badanych postępowań administracyjnych stwierdzono następujące dokumenty: druk własny Centrum pn. „Rozeznanie uprawnień osoby usamodzielnianej, opuszczającej placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub rodzinę zastępczą, do uzyskania pomocy zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” wypełniany i podpisywany przez pracownika socjalnego i osobę usamodzielniającą się. Powyższy druk zawierał m.in. dane dokumentu tożsamości strony, Pesel, adres zameldowania i zamieszkania, telefon kontaktowy, czas pobytu i formę pieczy zastępczej, w której przebywał wychowanek oraz numer rachunku bankowego. Dodatkowo, w aktach zgromadzono indywidualne programy usamodzielnienia, dokumenty wskazujące opiekuna procesu usamodzielnienia, orzeczenia sądowe o umieszczeniu w pieczy zastępczej, kopie aktów urodzenia oraz zaświadczenia o podjęciu nauki;
- 3) Wszystkie badane postępowania zakończono terminowo wydaniem decyzji przyznających pomoc finansową na kontynuację nauki, usamodzielnienie lub na zagospodarowanie w kwotach obowiązujących w okresie objętym kontrolą oraz zgodnych z czasem pobytu wnioskodawcy w pieczy zastępczej;
- 4) W okresie objętym kontrolą dla osób, które zakończyły realizację indywidualnego programu usamodzielnienia, została sporządzona ocena końcowa procesu usamodzielnienia. Dokument, zawierający dane o wszystkich rodzajach udzielonej pomocy, przebiegu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz aktualnych warunkach mieszkaniowych

i sytuacji zawodowej, był każdorazowo podpisany przez osobę usamodzielnioną, opiekuna procesu usamodzielnienia oraz pracownika merytorycznego i dyrektora PCPR.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą udziela się, na jej wniosek, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W okresie od 1 lutego 2023 r. do dnia kontroli 12 wychowanków pieczy zastępczej zostało umieszczonych w mieszkaniu chronionym, a 5 osób otrzymało mieszkania z zasobów miasta. Czterem osobom pomocy psychologicznej udzielił psycholog Centrum, jak również specjaliści z Poradni „Era Psyche” i Specjalistycznej Poradni Rodzinnej w Oleśnicy. Nie odnotowano wniosków od osób usamodzielnianych o udzielenie pomocy w zatrudnieniu oraz pomocy prawnej (*dowód: akta kontroli str. 27 – 30, 42 – 46, 70 – 74*).

Na terenie powiatu oleśnickiego funkcjonują trzy publiczne placówki opiekuńczo – wychowawcze, w tym dwie typu socjalizacyjnego i jedna typu specjalistyczno – terapeutycznego. Wszystkie placówki mają siedzibę w Bierutowie i dysponują 42 miejscami, po 14 w każdej. W okresie objętym kontrolą PCPR w Oleśnicy wydał, na podstawie orzeczeń sądowych, 12 skierowań do placówek opiekuńczo – wychowawczych działających na terenie powiatu oleśnickiego. Wszystkie skierowania zawierały następujące dane i informacje: oznaczenie jednostki wydającej skierowanie, datę skierowania, nazwę placówki opiekuńczo – wychowawczej, do której kierowane jest dziecko, imię i nazwisko dziecka oraz datę jego urodzenia, podstawę prawną skierowania wraz z uzasadnieniem oraz sygnaturę postanowienia sądowego w sprawie. Zgodnie z § 4 rozporządzenia, każdorazowo przed wydaniem skierowania do placówki opiekuńczo – wychowawczej zasięgnięto opinii jej dyrektora o możliwości umieszczenia dziecka. Spośród dwanaściorga skierowanych dzieci, ośmioro miało ukończony 10 rok życia (spełniało więc kryterium wiekowe), natomiast czworo dzieci było w wieku od 6 do 9 lat. Ich umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej nastąpiło w trybie art. 95 ust. 2 ustawy, ze względu na inne wyjątkowe okoliczności. Dyrektor PCPR złożył do akt kontroli szczegółowe wyjaśnienia w sprawie wraz z opisem wszystkich czynności podjętych w celu umieszczenia dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. Z dniem 1 stycznia 2024 r. najstarsze dziecko z rodzeństwa ukończyło 10 rok życia, co legalizuje pobyt jego młodszego rodzeństwa w placówce opiekuńczo – wychowawczej na dzień kontroli.

Na podstawie przedłożonej w trakcie kontroli dokumentacji dotyczącej kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej nie stwierdzono, czy wraz ze skierowaniem

dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej przekazywano dokumenty, o których mowa w § 8 rozporządzenia. W celu wyeliminowania wątpliwości dotyczących realizacji powyższego obowiązku, należy rozważyć możliwość odnotowywania w treści skierowania wykazu przekazywanych dokumentów do placówki opiekuńczo – wychowawczej lub dokumentowania tego faktu w inny czytelny sposób.

O skierowaniu i umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej PCPR w Oleśnicy niezwłocznie informował właściwy sąd, zgodnie z § 7 rozporządzenia.

Dyrektor Centrum oświadczył, że na dzień 7 lutego 2024 r. Powiat Oleśnicki ma podpisane porozumienia w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków z Miastem Wrocław, Zabrze, Ruda Śląska oraz Powiatami: Wrocławskim, Namysłowskim, Milickim, Sieradzkim, Oławskim, Aleksandrowskim, Trzebnickim, Kluczborskim, Jasielskim i Lubańskim (*dowód: akta kontroli str. 22 – 24, 31 – 34, 47 – 50, 56 – 59, 77*).

W okresie objętym kontrolą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy zatrudnionych było 6 osób na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Trzy osoby miały wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku: K. K. – pedagogika, A. H. – praca socjalna, A. B. – psychologia, jedna osoba (O. C.) miała wykształcenie wyższe licencjackie na kierunku psychologia. Dwie osoby miały wykształcenie wyższe na innym kierunku niż wskazany w art. 78 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, lecz uzupełnione: E. P. – studiami podyplomowymi z terapii pedagogicznej i K. W. – Studium Przygotowania Pedagogicznego. Wszystkie osoby złożyły pisemne oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie przez nie władzy rodzicielskiej, braku obowiązku alimentacyjnego oraz o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Zostały również zweryfikowane w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Jedna osoba (A. H.) zatrudniona w dniu 1 września 2023 r. złożyła do akt osobowych rękojmię, tym samym spełniając wymóg kwalifikacyjny zawarty w znowelizowanej ustawie obowiązującej od 1 lutego 2023 r. (*dowód: akta kontroli str. 51 – 54*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy stwierdzono następującą nieprawidłowość w badanym zakresie:

1) w procesie wstępnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie zgromadzono w aktach rękojmi.

Wobec stwierdzonej powyżej nieprawidłowości, wydaje się zalecenie pokontrolne:

1) Przeprowadzać analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia

funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w oparciu o okoliczności wskazane w art. 42 ust. 1 – 3 ustawy.

Podstawa prawna: art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.). W terminie do dnia **30 kwietnia 2024 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag, wniosków i zaleceń przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....
Ewa Olszacz

(kierownik komórki do spraw kontroli)
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej